A large circular graphic composed of white musical notation, including treble clefs, stems, and various note values, arranged in a continuous ring. The background is a solid dark blue color.

***Improvizace na
klavír pro
všechny***

ZUZANA STRNADOVÁ

www.ZuzanaStrnadova.cz

Obsah

Posed a poloha rukou	2
Dotek klaviatury	3
Houslový a basový klíč	4
Délky not	5
Názvy not	6
Proč akordy?	7
Tónina, moje paleta barev	8
První improvizace	10
Tipy a závěr	12
O mně	13

Posed a poloha rukou

- ve skutečnosti si každý pianista vybuduje vlastní polohu, ve které si zvykne hrát.
Uvedená doporučení pomůžou snazšímu pohybu po klaviatuře a snad i předejdou případným chronickým obtížím při intenzivním tréninku.

POSED

- ne blízko jako u stolu, ale na délku paží (poprvé z toho můžete mít zvláštní pocit)
- výška posedu taková, aby byla klaviatura přibližně v rovině loktů
- sedět spíše na kraji židličky, na sedací kosti (ne na celé délce stehen) - lépe se ovládá pedál
- nohy pevně na zemi, aby sloužily jako opora při náklonu
- lokty uvolněné, v úrovni kláves - uvolněná ramena
- uvolněné ruce a zápěstí - pro volné kroužení zápěstí a lokty

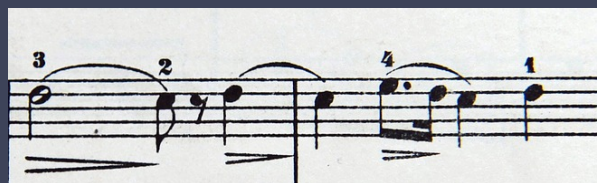
ZÁPĚSTÍ

- volné - *držíme se polštářky prstů*, a zápěstí může zároveň volně kroužit do všech směrů
- prsty jako když držíme pomeranč, pevné jako *kočičí dráčky*
- zkusíme najít zlatý střed (jako na obrázku) ani moc nízko, ani moc vysoko :)

- především se pravidelně uvolňujte, vyklepejte ruce, prokružte ramena
- počáteční strnulost těla je normální
- postupně pracujte na uvolnění. Když vám něco nepůjde hrát, je to většinou problém strnulého těla

Dotek klaviatury

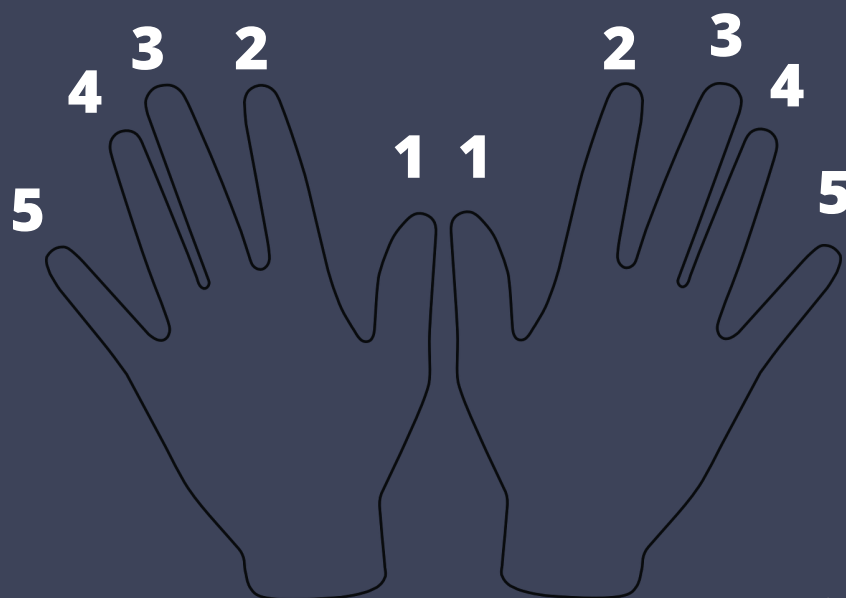
- s každým stlačením klávesy se přidává váha ruky - tomu dopomáhá uvolněná ruka od ramene, lokte až po zápěstí
- klávesy se nemačkají ve strnulé pozici - to vede ke křečím a nejde pohodlně hrát

V notovém zápisu se někdy objevuje *prstoklad*. Je to doporučení, kterým prstem hrát. Pomáhají změnit pozici ruky na klaviatuře v nevhodnější možnou dobu. Prostě, abychom se nezamotali do svých vlastních prstů. :)

Praktické poznámky při tréninku

- průběžně protřepejte ruce a prohýbejte prsty, ať nejdou do křeče
- nemůžu-li prsty někam *dosáhnout* zkusím uvolnit rameno - loket - zápěstí a pro klávesu si *dojdu* - pohybem v lokti a zápěstí (pohyb zápěstí trochu jako když *máváte*)
- zkuste překonat frustraci z toho, jak je těžké poslat správný signál do správného prstu. Počáteční **nezdár** je naprosto **přirozený** a je **součástí procesu** - **zasmějte se tomu.** 😊

Houslový a basový klíč

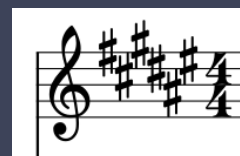

Houslový klíč - zápis hraje **PRAVOU** rukou

Basový klíč - zápis hraje **LEVOU** rukou

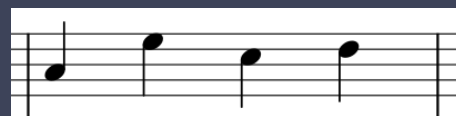
Někdy se může stát, že levá nebo pravá ruka zahraje i nějaké tóny z opačného řádku. To ovšem bývá naznačeno v zápisu. Pro nás to není příliš důležité. 😊

Za klíčem může být *předznamenání* - **křížek** # nebo **béčko** ♭

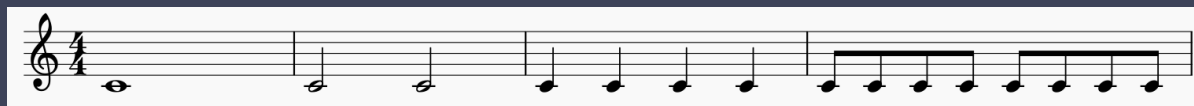
Podle toho, na které lince sedí, určuje, která nota je *o půl stupně níž / výš*.
Nepanikařte, ještě se na to dostane.
Při improvizaci na to budeme koukat s nadhledem. :)

$\frac{4}{4}$ = délka taktu = kolik *čtvrtek* se vejde mezi dělicí čáry.

$\frac{6}{8}$ = šest *osmin* do taktu.
Proč se volí různá čísla je na delší povídání a není to pro nás teď důležité.

Délky not

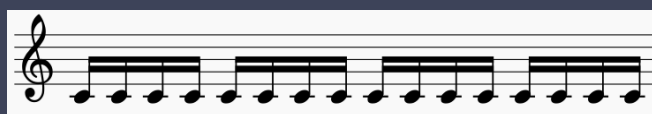

celá

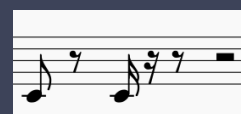
půlová

čtvrtá / čtvrtka

osminová / osmina

šestnáctinová / šestnáctina

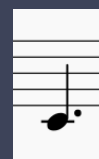

osmina, šestnáctina a pomlky

Délky not jsou důležité i pro improvizaci.

Nota také může mít **tečku**.

Tečka **prodlužuje** délku noty o její polovinu.

Půlová nota s tečkou má délku půlové + čtvrté noty.

Čtvrtá nota s tečkou má délku čtvrté + osminové noty.

Stisknutí klávesy pak u zápisů výše vypadá pak takto (nový stisk je naznačen pomlčkou):

Celá: *prvnídruhátřetíčtvrtá* = (držíme po celou délku taktu)

Půlová: *prvnídruhá - třetíčtvrtá*

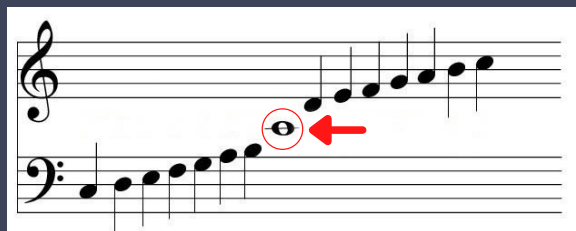
Čtvrtá: *první - druhá - třetí - čtvrtá*

Osminová: *prv - ní - dru - há - tře - tí - čtvr - tá*

Šestnáctinová: *prv - ní - do - ba - dru - há - do - ba - tře - tí - do - ba - čtvr - tá - do - ba*

Názvy not

Přibližně uprostřed klaviatury se nachází *prostřední Cé* = **C**.

Uprostřed je i v zápisu mezi basovým a houslovým klíčem
- je to *společná nota*, hraje se ta samá klávesa.

- klávesy od **C** doprava jsou v houslovém klíči (hrajeme je pravou rukou)
- klávesy od **C** doleva jsou v basovém klíči (hrajeme je levou rukou)

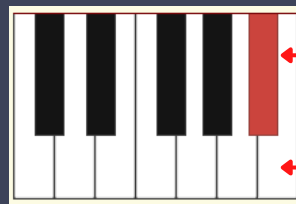
V zápisu s písmenky vidíme barvy a zakroužkované některé noty.

Tyto noty jsou **totožné klávesy na klaviatuře**. Podle toho, jestli jsou zapsané v houslovém nebo basovém klíči poznáme, kterou rukou je hrajeme.

A H C D
E F G A H C D E F G A H C D
F G A H C D E F G A H C D

Poznámka k tónu H:

- V ČR je hudební abeceda C D E F G A **H**.
- V zahraničí se namísto H používá B.
- **B** je v ČR označení pro černou klávesu **H** ♭

- V ČR **B** v zahraničí **B** ♭
- V ČR **H** v zahraničí **B**

*V anglosaských zemích je hudební abeceda opravdu abecedou C D E F G **A B C** D E F G A B ...*

Proč akordy?

Tak a teď ta důležitá teorie.

Akord je souzvuk 3 a více tónů. Základní akord hrajeme prsty 1-3-5.
Základní akordy jsou:

Durový (C - E - C # - A - G b ...)

Mollový (Cm - Em - C # m - Am - G b m ...)

pak také

Dominantní (C7 - E7 - C # 7 - A7 - G b 7...)

"Maj" (Cmaj7 - Emaj7 - C # maj7 - Amaj7 - G b maj7...)

nebo také "sedmička"

ofiko jméno - Velký septakord

Akordy mají svůj základní tvar a **obraty**, toho se při hře hojně využívá.

Obrat má totiž zajímavější zvuk.

Tyto 3 tóny v akordu budou vždy **dobře znít**.

Jaké akordy pak ladí spolu dohromady vysvětlím v následující kapitole *tónin*.

Jednotlivé **tóny akordu** jdou různým způsobem *vybrnkat* (tzv. rozklad / arpeggio) - už při pouhém rozkladu akordu se vám bude líbit co slyšíte.

Základní tvar

1. obrat

2. obrat - pak následuje zase základní tvar

O akordech jde psát dlouze, popravdě lepší je, když vám teorii ukáže učitel a můžete *to slyšet*.

I takovou teoretickou lekci si u mě může objednat na info@ZuzanaStrnadova.cz

Tónina, moje paleta barev

- tóninu si představte jako **paletu barev** malíře
- jsou to tóny v určité souslednosti (*viz vzoreček níže*)
- od každého tónu se tvoří akordy a několik akordů za sebou je akordová progresse
- progresse tvoří písničku

- tóninu poznáme podle předznamenání - tedy podle počtu # / b
- tónin je více druhů a my všechny znát nemusíme (stačí nám **durové**, případně **mollové**)
- tónina **C dur** nemá žádné předznamenání a patří do ní všechny **bílé klávesy** (černé vůbec)

Vzoreček durové stupnice je:

celý tón - **celý** tón - **půl** tón - **celý** tón - **celý** tón - **celý** tón - **půl** tón

Podívejte se na klaviaturu na obrázku a **stupnici C dur** (bílé).

Mezi tónem **C** a **D** je černá klávesa; vzdálenost C a černé klávesy je **půl** tón.

Vzdálenost mezi **C** a **D** je tedy **1 celý** tón.

Porovnejte nyní vzoreček výše s C dur tóninou

První zmíněný **půl** tón je mezi E a F - to je v pořádku, žádná další klávesa mezi nimi není.

Nyní (s trochou snahy) **umíte najít tóny kterékoliv durové tóniny, od kterékoliv klávesy.**

Zkusíte to třeba od G?

(Měla by vám tam vyjít 1 černá klávesa mezi F a G)

Ted' se zase vrátíme na chvilku k akordům.

Tónina, moje paleta barev

Další užitečný vzoreček nám rychle ukáže, jaké akordy do tóniny patří. Pak jsme krůček od toho akordy zkombinovat, aby dobře zněly.

I - ii -iii - IV - V - vi - vii^(dim)

Toto je 7 stupňů naší tóniny - nyní tedy *stupnice*.

VELKÉ římské jsou **DUROVÉ** akordy
malé římské jsou **MOLLOVÉ** akordy

Tyto akordy spolu budou dobře znít.

Nyní už potřebujeme pouze umět vytvořit durový a mollový akord.

Dur 4-3 půltóny
Moll 3-4 půltóny

Připomeňme si C dur akord.

Nyní už víme, co je půl tón - vypočítat akord bude hračka.

Máte-li k dispozici klaviaturu, bude se to líp počítat s ní.

C dur = C + E + G

Stiskněte klávesu **C** a odhopkejte i přes černé až na **E**.

Kolik půl tónů jste skočili? Kolikrát z C až na E? **4x**

Nyní z E na G? **3x**

Nyní umíte najít kterýkoliv durový (i mollový) akord, od kterékoliv klávesy!

Zkusíte najít E moll?

(E_m = E + G + H)

dim je zmenšený akord a má vzorec 3-3. Upřímně ho nyní nepotřebujete.

První improvizace

I - ii -iii - IV - V - vi - vii^(dim)

Zkusíte sami najít, které akordy patří do C dur tóniny?

Zkuste si je zahrát, jsou to:

C - Dm - Em - F - G - Am - H^(dim)

C = C + E + G
Dm = D + F + A
Em = E + G + H
F = F + A + C
G = G + H + D
Am = A + C + E
Hdim = H + D + F

C je základní akord naší tóniny (C dur), je dobré jím začít a skončit, má nádech zakončení.

Velká spousta písniček je postavena z akordů **I - IV - V - vi** v různém pořadí. Zkuste si zahrát tyto akordy za sebou, nebojte se je i přeházet.

Cvičení:

- levou rukou hrajte pouze základní tón akordu - tedy u C dur akordu pouze klávesu **C** (kteroukoliv nalevo od základního C, ale ne příliš vlevo)
- hrajete například **C - G - A - F** - postupku si natrénujte (klidně i jedním prstem)
- nyní samostatně pravou rukou najděte akordy **C - G - Am - F** a natrénujte postupku
- hraje zároveň *palec - prostředníček - malíček* (držte tvar ruky a naučte se pouze posouvat po klaviatuře)

Zkusíte obě ruce dohromady?

Levá zahraje pouze základní tón a současně pravá celý akord.

První improvizace

Tolik teoretické nálože o akordech a tóninách.

Pokud jste na klavír nikdy nehráli, tak vám asi praskla hlava.

Může to být i tím, že jsem obsah nepopisovala příliš podrobně - jedná se opravdu o **stručný náhled** do tajů melodií.

Nebojte, tato teorie se velmi rychle vlije do žil.

**Experimentujte, využijte i jiné akordy tóniny (Dm, Em)
a poslouchejte co se vám líbí.**

Následuje několik tipů co hrát v levé a pravé ruce, aby to dobře znělo.

Tipy a závěr

LEVÁ RUKA:

- hrajte **oktávu** (1+8) tedy malíčkem a palcem vzdálenost 8 tónů, od C do C
- hrajte okraje akordu - C+G
- střídejte / houpejte okraje akordu (tedy ne najednou, ale střídavě C-G-C-G-C-G...)
- zkuste arpeggio **1-5-8**, tedy C-G-C (hlubší a vyšší C) - je potřeba opravdu vytočit zápěstí
- experimentujte s rytmem

PRAVÁ RUKA:

- vyzkoušejte **to samé** výše
- hrajete-li levou rukou pouze okraje akordu, hrajte pravou rukou **prostřední tón** akordu
- hrajte kterýkoliv tón toniny (C-D-E-F-G-A-H) - zavrže to pouze vyjímečně
- zkuste si akord vybrnkáním jakoby předat z levé ruky do pravé
- experimentujte s rytmem

Odvahu!

Zkoušejte, experimentujte na bílých klávesách.
Pročtěte si e-book za pár dní znovu.

Budete-li chtít **systematické vedení**, abyste odemkli svého vnitřního tvůrce, který se očividně dere na povrch, **napište mi**

info@ZuzanaStrnadova.cz

Zdroj obrázků: Pixabay, Freepik

O Zuzce

K improvizaci na klavír jsem došla úplnou náhodou, věříte-li na náhody.

Soukromé hodiny klavíru začaly být monotonní.
Písnička - noty - trénink - písnička - noty - trénink.

Moje učitelka byla i tak skvělá!
Hrály jsme to co se mi líbilo, vždy mě povzbuzovala a dařilo se jí mě
zpět motivovat k notám, které jsem přišla s beraní jistotou zavrhnout.

Potřebovala jsem pauzu.

Naučené songy jsem zapoměla, rostla jen frustrace z toho, že investovaný čas a peníze jsou pryč.

Přišlo období, kdy piano bylo víc dekorací než nástrojem.

Pak se dostavily ponuré nálady a hledání cesty ven.
Začala jsem bezcílně hrát jednotlivé klávesy a hledat co spolu dobře zní a zároveň to odráží to,
jak se právě cítím.

Štvalo mě, že mám tolik let praxe a vůbec nevím co spolu dobře zní a PROČ.
Bez not to nešlo.

Ponořila jsem se do hudební teorie a nořím se do ní pravidelně dál.
Našla jsem cesty, jak nudná cvičení vylepšit a udělat z nich **melodické i improvizální momenty**.

A protože předávat znalosti dál - *učit* - je má práce, začala jsem improvizaci učit i úplné lajky.
Rozzářené obličeje a nadšené zprávy radosti mě ujistily, že je to ta správná cesta.

Nyní mě těší, že můžu lidem pomoci **vrátit se** k jejich **kreativitě**, která je naší přirozenou součástí.
Díky současné technice je možné se téměř teleportovat kamkoliv. :)